

«Ας προχωρήσουμε προς τους νέους ορίζοντες της εποχής μας»

Μια ζωντανή συζήτηση του Άλβαρο Γκαρσία Λινέρα με αριστερούς Γάλλους διανοούμενους

Του Ερρίκου Φινάλη

Μια συνάντηση δύσκολη, αλλά ελπιδοφόρα και αναγκαία

Το θέμα στο οποίο επιχειρήσαν να τοποθετηθούν τόσο ο Λινέρα όσο και οι Γάλλοι συνομιλητές του ήταν δύσκολο και λεπτό: «Η ευρωπαϊκή Αριστερά και ο κοινωνικός μετασχηματισμός: Πού βρισκόμαστε από μαρξιστική σκοπιά;». Η συμμετοχή του Βολιβιανού αντιπροέδρου έδωσε την ευκαιρία στους Γάλλους φίλους του να γνωρίσουν όχι μόνο τον ίδιο προσωπικά, αλλά γενικότερα τη λατινοαμερικάνικη μαρξιστική παράδοση, που είναι λίγο γνωστή.

Πρόκειται, ξεκινώντας από τον Περουβιάνο Μαριατέγκι, για μια ιστορική και διαρκή προσπάθεια να δεθεί δημιουργικά ο μαρξισμός με τη λατινοαμερικάνικη πραγματικότητα, αποφεύγοντας τη μηχανιστική μεταφορά του «ευρωπαϊκού» μοντέλου. Αυτή η παράδοση, που χρωματίζεται από την ύπαρξη και δράση του ιθαγενικού στοιχείου, ξαναβρίσκει σήμερα τη συνέχειά της στις διαδικασίες μετάβασης που διαπερνούν τη Λατινική Αμερική. Διαδικασίες που αναδεικνύουν μαχόμενους διανοούμενους μεγάλης εμπέλειας - όπως ακριβώς ο Λινέρα.

Περί ευρωπαϊκής Αριστεράς ο λόγος

Η πρόκληση της συγκεκριμένης συνάντησης, πάντως, ήταν ότι η συζήτηση περιστράφηκε κυρίως γύρω από τα προβλήματα της ευρωπαϊκής και όχι της λατινοαμερικάνικης Αριστεράς. Είναι πια σαφές ότι ο Λινέρα (που πραγματοποίησε τρία ταξίδια-αστραπή στην Ευρώπη μέσα σε ένα εξάμηνο) έχει αποφασίσει να εντείνει μια ουσιαστική συζήτηση και παρέμβαση και στην Ευρώπη. Μια Ευρώπη την οποία θεωρεί γερασμένη, με δημοκρατίες απολιθωμένες, με μια Αριστερά μάλλον αναποτελεσματική... αλλά ταυτόχρονα μια νέα Ευρώπη, στην οποία ελπίζει.

Η υποδοχή που επιφυλάσσει σ' αυτόν τον «εισβολέα» η Αριστερά και η προοδευτική διάνοηση της Ευρώπης είναι εντυπωσιακή. Αναζητώντας την ιδεολογική φρεσκάδα και τις πολιτικές διεξόδους που αναδύονται στην άλλη άκρη της Γης, οι Γάλλοι αριστεροί και διανοητές τον ακούν με προσοχή να τους

Με αφορμή την κυκλοφορία του πρώτου στην Ελλάδα βιβλίου του αντιπροέδρου της Βολιβίας Άλβαρο Γκαρσία Λινέρα, ο Δρόμος ξεκινά από αυτό το φύλλο την παρουσίαση μιας σημαντικής πρωτοβουλίας: της συνάντησης που πραγματοποιήθηκε τον περασμένο Απρίλιο με τη συμμετοχή του Λινέρα και εκπροσώπων της ευρωπαϊκής Αριστεράς και διανόησης. Η συνάντηση έλαβε χώρα στην έδρα του Γαλλικού Κ.Κ. στο Παρίσι, ένα χώρο με υψηλό συμβολισμό όπως επεσήμανε και ο Λινέρα, αφού έχει σχεδιαστεί από τον Όσκαρ Νιμέγιερ, τον διεθνούς φήμης Βραζιλιάνο αρχιτέκτονα αλλά και κομμουνιστή. Την παρακολούθησαν εκατοντάδες προσκεκλημένοι, τους οποίους καλωσόρισε ο Πιερ Λοράν, εθνικός γραμματέας του Γαλλικού Κ.Κ. και πρόεδρος του Κόμματος Ευρωπαϊκής Αριστεράς. Στη συζήτηση συμμετείχαν σημαντικοί Γάλλοι διανοούμενοι, μεταξύ των οποίων ο Ετιέν Μπαλιμπάρ, ο Μισέλ Λεβί και ο Αντρέ Τοζέλ. Τα υλικά της συνάντησης κυκλοφόρησαν τον Σεπτέμβριο από το Espaces Marx και το ευρωπαϊκό δίκτυο Transform!, με το χαρακτηριστικό τίτλο: «Βολιβία/Ευρώπη: Ματιές στις Αριστερές». Στα επόμενα φύλλα του Δρόμου θα παρουσιαστούν εκτενή αποσπάσματα από τις σημαντικότερες παρεμβάσεις.

Μερική άποψη της συνάντησης στο «θόλο» της έδρας του Γαλλικού Κ.Κ.

μιλάει με πάθος για την ανάγκη αναπροσανατολισμού της ευρωπαϊκής Αριστεράς. Το ίδιο εξάλλου κλίμα επικρατεί και στην επόμενη «ευρωπαϊκή» συνάντηση του Λινέρα στη Μαδρίτη, με την ηγεσία των Podemos και Ισπανούς πανεπιστημιακούς. Και εκεί ο Βολιβιανός αντιπρόεδρος καταλήγει στην έκκληση που επαναλαμβάνει παντού: «Μην μας αφήσετε μόνους. Ελπίζουμε ότι εσείς θα δημιουργήσετε μια νέα Ευρώπη, που κι εμείς την έχουμε μεγάλη ανάγκη».

«Αρκετά με το πένθος»!

Μιλώντας στην έδρα του Γαλλικού Κ.Κ., κι έχοντας δίπλα του για πρώτη φορά Γάλλους διανοούμενους «που ως τώρα τους ήξερα

μόνο μέσα από τα βιβλία τους», ο Λινέρα περνά κατευθείαν στην ουσία: «Η κατάσταση της ευρωπαϊκής Αριστεράς είναι δραματική. Μέσα σε λιγότερο από 30 χρόνια, η μετριοπαθής και σοσιαλιστική Αριστερά υιοθέτησε το πρόγραμμα της νεοφιλελεύθερης Δεξιάς. Η κομμουνιστική Αριστερά σε ορισμένες περιπτώσεις πραγματικά περιθωριοποιήθηκε. Η Αριστερά αγωνίζεται με κουράγιο σε περιορισμένους χώρους της καθημερινότητας, ενώ η Δεξιά απολαμβάνει πλήρες μονοπώλιο στις κρατικές υποθέσεις, έχοντας πετάξει τη φιλελεύθερη μάσκα της κι όντας περήφανη για τον αυταρχικό, ρατσιστικό και αντιδημοκρατικό χαρακτήρα της».

Κι αφού επιχειρήσει να δώσει μια ερμηνεία για το «πώς φτάσαμε εδώ» υπογραμμίζοντας το κεντρικό πρόβλημα («Ζούμε μια διανοητική και ηθική ήττα, έχουμε χάσει τον εναλλακτικό ορίζοντα που ορίζει διεθνώς την Αριστερά»), υποστηρίζει με θέρμη: «Οι άνθρωποι δεν μπαίνουν στον αγώνα επειδή είναι φτωχοί ή επειδή πέφτουν θύματα επίθεσης. Αγωνίζονται όταν ξέρουν πως υπάρχει μια βιώσιμη εναλλακτική λύση στα βάσανά τους, στη φτώχεια, στην καταπίεση. Είναι η εμπιστοσύνη και η πίστη σε ένα διαφορετικό και βιώσιμο μέλλον που μετασχηματίζουν τον καταπιεζόμενο και εκμεταλλεόμενο άνθρωπο σε υποκείμενο του αγώνα το οποίο αναζητά τη χειραφέτησή του».

Και σύντομα καταλήγει σε ένα κάλεσμα: «Ήρθε η ώρα να τελειώνουμε με το πένθος των ηττών. Ήρθε η ώρα να ξεπερνάμε με την ένοχη συστολή που συχνά είχαμε κάτω από το βάρος των λαθών του παρελθόντος. Ήρθε η ώρα να εγκαταλείψουμε την αυτάρεσκη αναδίπλωσή μας στον ακαδημαϊσμό. Δεν

μπορούμε να παραμείνουμε γονατισμένοι μπροστά στην ήττα, ούτε να αλλοιώνουμε τη σημασία της, κι έτσι να αφήνουμε την ψυχή μας να παραλύει. Ας βγάλουμε τα αναγκαία διδάγματα κι ας προχωρήσουμε, χωρίς συμπλέγματα, συλλογικά, προς τους νέους ορίζοντες της εποχής μας. Σ' αυτή την πορεία δεν θα έχουμε μια μοναδική συνταγή, ούτε εγχειρίδιο για να ακολουθήσουμε ώστε να πετύχουμε την οικοδόμηση μιας αξιόπιστης προοπτικής. Ο εναλλακτικός ορίζοντας της κοινωνίας, που τον ονομάζουμε κομμουνισμό, θα είναι αναγκαστικά πληθυντικός, ανομοιογενής, γεωγραφικά διαφοροποιημένος και χρονικά διακεκομμένος».

Η συζήτηση ανάβει

Μετά τη διόλου συμβατική ομιλία του Λινέρα, ακολουθούν εξίσου ουσιαστικές παρεμβάσεις από τους υπόλοιπους συμμετέχοντες. Ο Μισέλ Λεβί ξεκινά με μια σύγκριση της Βολιβίας («που εξεγέρθηκε ενάντια στη βορειοαμερικάνικη κυριαρχία») με την Ευρώπη, η οποία «υπακούει όλες, ακόμη και τις πιο παράλογες, εντολές της Ουάσιγκτον και ετοιμάζεται να υπογράψει με τις ΗΠΑ μια πραγματικά καταστροφική συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών». Συνεχίζει μιλώντας για τον οικοσοσιαλισμό και καταλήγει στο συμπέρασμα «πρέπει να επιτεθούμε σ' αυτόν καθ'αυτόν τον τρόπο παραγωγής» ώστε να ικανοποιούνται οι πραγματικές κοινωνικές ανάγκες και ταυτόχρονα να ανασχεθεί η περιβαλλοντική καταστροφή.

Ο Ετιέν Μπαλιμπάρ παίρνει τη σκυτάλη αποκαλώντας τον Λινέρα «έναν από τους σπουδαιότερους μαρξιστές διανοούμενους της εποχής μας» και λέγοντάς του: «Περίμενα χρόνια την ευκαιρία να συζητήσω μαζί σου». Και δεν χάνει την ευκαιρία! Αφού υπερθεματίσει στην αυστηρή κριτική του Λινέρα για την ευρωπαϊκή Αριστερά («Θα πάω ακόμη μακρύτερα: με λιγοστές εξαιρέσεις, δεν υπάρχει καν ως πολιτική δύναμη»), του επιτίθεται: «Η λατινοαμερικάνικη Αριστερά δεν μου φαίνεται να είναι σε πολύ καλύτερη κατάσταση από την ευρωπαϊκή». Ξεκινώντας από το παράδειγμα του Λούλα στη Βραζιλία και την κρίση που διαπερνά τους «επαναστατικούς λαϊκισμούς», μιλά για την ανάγκη «να ξανασκεφτούμε και να ανασυστήσουμε από την αρχή την παγκόσμια Αριστερά».

Ακολουθούν κι άλλοι ομιλητές, μεταξύ των οποίων και ο Πιερ Λοράν: «Μπορούμε να δούμε την ευρωπαϊκή Αριστερά με δυο τρόπους: Ο ένας, κι είναι μια αλήθεια, είναι να δούμε ένα σωρό ερειπίων μετά την πτώση των ανατολικών καθεστώτων. Ο άλλος, είναι να αναγνωρίσουμε ότι πολλές δυνάμεις της, που βίωσαν την ήττα, ψάχνουν διέξοδο. Ναι, είναι ακόμη πολύ αδύναμες και διασκορπισμένες, δεν θα συγκλίνουν αυθόρμητα, συνιστούν όμως μια σημαντική δυνατότητα». Μετά από ώρες παρεμβάσεων, ο Λινέρα ξαναπαίρνει το λόγο για να απαντήσει και να σχολιάσει. Η συνέχεια, με αναλυτικότερη παρουσίαση των πιο σημαντικών τοποθετήσεων σ' αυτή την ιδιαίτερα ζωντανή και χρήσιμη συνάντηση, στα επόμενα φύλλα του Δρόμου!